

Галушко Д. В., магістрантка,
наук. кер. – **Радіонова О. М.**, канд. екон. наук, доц.,
*Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна*

ТАНАТОТУРИЗМ ЯК КОРИСНИЙ ДОСВІД

На сьогоднішній день існує безліч пропозицій в області туризму. Це зумовлено розвитком суспільства, технологій, світу в цілому. Нарівні з такими новими видами туризму як зелений, сільський, кінотуризм, подієвий та інші, розвивається й танатотуризм.

Визначити точну дату створення цього виду туризму неможливо, адже подорожі до трагічних місць відбувались і в стародавні часи. Перший раз термін було використано в 1996 році в журналі *International Journal of Heritage Studies*, а найбільшу популярність він отримав після виходу книги «Темний туризм» під авторством професорів Шотландського Університету Малкольма Фоулі та Джона Леннона.

Важливим для пам'ятки танатотуризму є її історична цінність, а не лише ототожнення зі стражданнями та смертю. Даний вид туризму охоплює багато історичних пам'яток світу, тому його можна віднести до виду пізнавального туризму. Танатотуризм здобув свою назву від давньогрецького «Θάνατος», що означає «смерть».

Багатьох може відлякати такий напрям подорожі, але велика частка найвідоміших пам'яток світу є прикладом «темних» місць. Наприклад, найвідоміша пам'ятка Риму – Колізей являє собою не лише історичну архітектурну пам'ятку а й пам'ятку темного туризму, адже кожен знає, скільки воїнів загинуло в боях на потіху знаті.

Останнім часом відбувся надзвичайно потужний вибух у попиті туристів на даний вид подорожей, особливо після трагедії 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку. За світовою статистикою «темний» туризм активізується після потужних ураганів, тайфунів, цунамі, інших природних, техногенних лих та антропогенних явищ.

Зацікавленість в об'єктах темного туризму пояснюється причинами [1]:

- Отримання нових емоцій та адреналіну;
- Бажання уславити пам'ять загиблих;
- Дослідити нові горизонти власної держави;
- Почуття патріотизму.

До складових танатотуризму можна віднести: 1) Туризм по кладовищам – цей вид танатотуризму можна співвіднести до паломницького, адже відвідання могил відомих митців, політиків, вчених на діячів культури є своєрідною Меккою для їх прихильників. До пам'яток даного виду туризму можна віднести долину мертвих у Луксорі, паризьке кладовище Пер-Лашез, мавзолей Тадж Махал в Індії, протестантське кладовище в Римі та багато інших; 2) Туризм катастроф – серед екстремалів особливою популярністю користуються тури, зміст яких пов'язаний з техногенними катастрофами. Ідея створення таких турів

належить організації Гринпис, яка таким чином намагається привернути увагу суспільства до екологічних проблем людства. Крім антропогенних катастроф привертають увагу міста, постраждалі від природних лих. Серед них найпопулярнішими є Багамські острови, Луїзіана, Флорида, Алабама, східно-китайська провінція Чжецзян, японський острів Окінава, Куба та Техас; 3) Містичний туризм – природа людини в її зацікавленості незвіданим, тому багатьох туристів тягне у місця, які мають якісь паранормальні та уфологічні явища. Найпопулярнішими з таких є шотландське озеро Лох-Несс, Амазонія, Озерний край в Англії, Троїцько-Іллінський монастир в Чернігові, замок Бран в Румунії; 4) Туризм «смерті» – жодна лекція або підручник не відтворять жахи війни. Багатьох школярів водили в музеї, присвячені Великій Вітчизняній війні, щоб ті поважали історію, побачили страждання своїх предків. З тими ж цілями у Польщі відкрили екскурсії до концентраційних таборів. В США та Великобританії популярними є тури та екскурсії до місць та музеїв серійних вбивць, наприклад, Чарльза Менсона, Джека Різника, Мері Енн Коттон та інших.

Посилаючись на дану інформацію, можна дійти висновків, що такий незвичайний вид туризму як танатотуризм, включає й історико-культурний туризм, й етничний, і релігійний, екстримальний та пізнавальний туризм. Ця сукупність дає поняття танатотуризму не як чогось нездорового та збоченого, а як глибокого, морального та корисного руху, яке викличе у туристів гордість за свою державу, правильне розуміння історії та культури. Тому є важливим розвиток даного виду туризму та його популяризація серед населення всього світу. Це можливо зробити шляхом збільшення кількості інформації та реклами про об'єкти танатотуризму. Крім того великим поштовхом до розповсюдження танатотуризму є твори мистецтва, письменства та кіноіндустрії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Заставецький Т. Б., Заставецька Л. Б. «Похмурий туризм» як відображення трагічних подій у історії та культурі народів // Рекреаційна географія і туризм. Наукові записки. – Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2011. – № 1. – С. 101–107.
2. «Темний» туризм як новий вид туризму [Електронний ресурс] – режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/moskalenko.htm
3. Coldwell W. Dark tourism: why murder sites and disaster zones are proving popular // The Guardian. – 31.10.2013